

în civilizație, dar totodată îngrozit de perspectivele ei. Cea mai realizată interpretare aparține actriței Elisabeta Jar, a cărei compoziție, în Ara, denotă o autentică inteligență scenică și mult rafinament. În cuplul Noe și Noah, artistul emerit Dorel Urlăteanu și Alla Tăutu, se completează calm și armonios. Decorul funcțional al lui Biró Géza sugerează trimiterile spre simbol ale arcăi, omenirea ce plutește pe o mare a speranței. În această montare simplă, nesofisticată, modestă, dar în pas cu respirația textului, piesa își atestă valorile și scăderile, însușirile literare, dar și discursivitatea, deficiențele de construcție, ceea ce nu-i scade din farmec. Căci există un farmec, livresc dar real, al eseului dramatico-filozofic al lui I. D. Sirbu, un coeficient particular al textului pe care montarea din Oradea a surprins-o

M. I.

Teatrul „Ion Creangă“

MATEIAS ȚISCARUL

prelucrare de

Al. Andrițoiu și S. Marosy

Premiera teatrului „Ion Creangă“ cu *Mateias Țiscarul* se înscrie în preocuparea acestui colectiv de a prezenta spectacole cu valențe educative certe, urmărind să realizeze o legătură fecundă între scenă și tinerii spectatori. Cu *Mateias Țiscarul*, omologul maghiar al lui Păcală, Pinocchio, Till Eulenspiegel și alții eroi populari vestiți prin istețime, teatrul ambiționează explorarea unui tărâm de loc ușor, cel al folclorului. Întrucât însă, în cazul de față nu folclorul ci o baladă cultă a servit ca punct de plecare în crearea mitului lui Mateias Țiscarul, s-ar cuveni o scurtă consemnare a etapelor textului ce a servit dramatizării. Prima formă atestată a acestui motiv literar e o baladă aparținând soritorului Fazekas Mihaly (1766—1828) — romantic prin structură. Textul abundă într-un humor gras, popular. Motivul baladei e preluat apoi de prozatorul Moricz Zsigmond și ia forma unei piese scurte într-un act; aceasta a servit celor doi autori de acum, Al. Andrițoiu și Sandor Marosy, ca punct de plecare. Și, după cum înșiși prelucrătorii afirmă, la datele piesei s-au adăugat elemente din balada lui Fazekas, texte din literatura umoristică a

secolului, glume, riposte, proverbe, încercând să imprime comediei poezia care impregna inițial acțiunea.

Regizorul Andrei Brădeanu, dovedind respect pentru text, a creat un spectacol prin excelență sprijinit pe culoare. Personajele — ale căror costume îmbogățesc paleta coloristică, pregnantă, în spectacol — se mișcă într-un decor (scenografia: Dumitru Georgescu), în care pînza de sac dovedește că se pretează la combinații, în măsură să confere o valoare de prim rang elementului vizual. Ambianța vioaie, de vodevil, cu nota folclorică necesară desfășurării acțiunii, apare o dată cu distribuția, „anunțată“ în versuri, în fața cortinei, continuă cu prezentarea fetelor — moment cu multă mișcare — (ca de altfel întreg spectacolul), cu bastonade și travestiri, cuplete și scenele pedepsirii boierului.

Servite de un text ce oscilează între elemente poetice de o anume puritate și altele picant aluzive, personajele fac apel cînd la gluma jucăușă și uneori insolentă, cînd la cea cu încărcătură satirică, realizînd un joc destins, uneori voit naiv. Desigur, nu toate momentele spectacolului pot fi înregistrate ca scene de reușită artistică; în ansamblu însă — dorindu-se vodevil — montarea cucerește. Cei mai mulți dintre interpreți au jucat cu vădită plăcere. Nicolae Gărdescu demonstrează un echilibru cînd între caricatură și firesc, în construirea unui personaj, cînd între canoare și insinuare. Cu farmecu-i bine cunoscut, Daniela Anencov a construit cu mare finețe rolul fetei de boier. Mihai Butnariu în Freulein (rol în travesti), evitînd supralicitarea efectelor (tentative mare la acest gen de roluri), a găsit o ieșire onorabilă dintr-un teren atît de lunecos și plin de surprize, construind momente de autentic haz. În rolul generos al lui Mateias, Ion Gheorghe Arcudeanu a avut farmec personal, dar și-a lucrat partitura la suprafață, lipsind-o de greutate semnificațiilor ce justifică farsele eroului. Cît despre Genoveva Preda — atît de cunoscuta și îndrăgita actriță a copiilor — a realizat o Evi (logodnica lui Mateias) antrenantă, neobosită și explozivă. În celelalte roluri, actorii: Gh. Gimă, Luiza Radu, Mișu Andriescu, Aura Andrițoiu, Mircea Stroie, Grigore Pogonat, Val Lefescu și alții, pur și simplu, cum se spune — în notă.

Irina Toma

